

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain 4 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 152/2015 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- sivistysvaliokunta SiVL 2/2016 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Hannu Tolonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallitussihteeri Tiina Muinonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- kilpailutoimenjohtaja Arto I. Järvelä, Jääkiekon SM-liiga Oy
- johtaja Lea Mäntyniemi, Finanssialan Keskusliitto ry
- toiminnanjohtaja Markus Juhola, Jalkapallon Pelaajayhdistys ry
- kehityspäällikkö Sonja Lilius, Maatalousyrittäjien eläkelaitos
- puheenjohtaja Jarmo Saarela, Suomen Huippu-urheilijoiden Unioni SHU
- toiminnanjohtaja Jarmo Saarela, Suomen Jääkiekkoliijat ry
- järjestöpäällikkö Rainer Anttila, Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Palloliitto ry
- Tapaturmavakuutuskeskus TVK.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2016 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annettua lakia. Esityksen mukaan vanhuuseläkkeen alaikäraja muutettaisiin nykyisestä 65 vuodesta jatkossa henkilön työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alaikärajan täyttämiseen. Ennen vuotta 1965 syntyneillä urheilijoilla vanhuuseläkkeen alaikäraja säilyisi kuitenkin nykyisessä 65 ikävuodessa. Vakuuttamisyläikäraja muutettaisiin samalla nykyisestä 43 vuodesta 65 vuoteen.

Vakuutusturvan toteutumisen turvaamiseksi vakuutusta tarjoavalle vakuutusyhtiölle säädettäisiin velvollisuus määräaikaan mennessä ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jos se ei aikoo enää jatkossa tarjota laissa tarkoitettua vakuutusta. Ilmoitusmenettely turvaisi lainsäätäjälle kohtuullisen ajan järjestää vakuutusturvan toimeenpano muulla tavoin, jos yksikään vakuutusyhtiö ei olisi halukas tarjoamaan lain mukaista vakuutusta. Lakiin lisättäisiin uusi säännös urheilijalain mukaisten korvausten ensisijaisuudesta sekä korvausten suhteesta muihin lakisääteisiin etuuksiin. Lisäksi lakia täsmennettäisiin muun muassa vakuuttamisvelvollisuutta ja tapaturmaeläkkeen maksamista koskien sekä siihen tehtäisiin joukko teknisiä muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annettua lakia. Esityksen mukaan maatalousyrittäjällä ei olisi oikeutta mainitun lain mukaiseen päivärahaan, jos hänellä olisi oikeus samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden perusteella saada maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista ansionmenetyskorvausta työtapaturman tai ammattitaudin perusteella.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016. Vanhuuseläkkeen alaikäraja koskeva muutos tulisi voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä tammikuuta 2017.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää myönteisenä, että ammattiurheilijoiden sosiaaliturvaa edelleen kehitetään. Urheilun ammattimaistumisen ja toisaalta urheilu-urien pidentymisen myötä urheilusta pääasiallisen toimeentulonsa saavien määrä on lisääntynyt.

Urheilijoiden asemaa parannetaan nostamalla vakuuttamisen yläikäraja 43 vuodesta 65 vuoteen ja turvaa yhdenmukaistetaan muun työeläkevakuutuksen kanssa sitomalla urheilijalain mukaisen vanhuuseläkkeen alaikäraja ensi vuoden alusta lukien työeläkelain mukaiseen vanhuuseläkkeen alaikärajaan. Lisäksi esitykseen sisältyvät täsmennykset vakuuttamiskauden määrittelyyn ja tapaturmaeläkkeen maksamisen edellytyksiin selkeyttävät urheilijoiden tapaturmaturvan ja sairausajan turvan nykyisiä käytäntöjä.

Urheilijain lakisääteinen tapaturma- ja vanhuudenturva on järjestetty yksityisistä vakuutusyhtiöistä otettavalla vakuutuksella, joita vain harvat vakuutusyhtiöt ovat myöntäneet. Valiokunta on aiemmin vaatinut sääntelyn tarkistamista siten, että urheilijan lakisääteisen vakuutusturvan toteutuminen varmistetaan (StVM 7/2009 vp). Hallituksen esityksen mukaan jatkossa vakuutusyhtiön on määrääjassa ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, mikäli yhtiö aikoo vetäytyä urheilijalain mukaisen vakuutuksen tarjoamisesta. Vaikka malli ei poista riskiä siitä, ettei markkinoilla

Valiokunnan mietintö StVM 2/2016 vp

ole halukkaita vakuutusentarjojia, malli kuitenkin varmistaa sen, että viranomaisen saa hyvissä ajoin tiedon vakuutusyhtiön vetäytymisestä ja sillä on tarvittaessa mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin urheilijoiden vakuutusturvan toteutumisen turvaamiseksi. Valiokunta korostaa, että vakuutuksen saatavuus on perusedellytys ammattuurheilijan lakisääteisen sosiaaliturvan toteutumiselle.

Valiokunta toteaa, että ammattuurheilijoiden sosiaaliturvassa on edelleen puutteita, joita on syytä pyrkiä asteittain korjaamaan. Valiokunta katsoo sivistysvaliokunnan tavoin, että jatkovalmistelussa olisi tarkasteltava muun muassa urheilijoiden saattamista ansioperusteisen työttömyysturvan piiriin. Urheilijoiden sosiaaliturvan kehittämiseksi asettaa omat rajansa se, että urheilutoiminnan rahoituspohja on kapea ja toisaalta toimintaan liittyy korkea tapaturmariski. Vakuutettuja urheilijoita on tällä hetkellä noin 1 200 ja vakuutuksen ottaneita työnantajia eli urheiluseuroja on hieman alle 100. Urheilijoiden saattaminen yleisen työeläke-, työttömyysvakuutus- ja tapaturmavakuutuslainsäädännön piiriin aiheuttaisi merkittäviä kustannuksia niin urheilijoille kuin heidän työnantajilleen. Epäkohtien korjaamiseen onkin valiokunnan näkemyksen mukaan pyrittävä niin, että maksuveloitteet kasvavat maltillisesti. Valiokunta toteaa, että kustannusten hallinta on myös vakuutusturvan tosiasiallisen toteutumisen kannalta keskeistä.

Valiokunta ilmaisee sivistysvaliokunnan tavoin myös huolensa siitä, että yksilöurheilijoiden vakuuttaminen lakisääteisen sosiaaliturvan piirissä on viime vuosina merkittävästi vähentynyt.

Sivistysvaliokunta korostaa lausunnossaan, että urheilijoiden mahdollisuuksia kouluttautua muuhun ammattiin urheilu-uran aikana tulee edistää. Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan näkemykseen ja pitää tärkeänä, että urheilujärjestöjen ja koulutusviranomaisten yhteistyönä helpotetaan urheilun ja opiskelun yhdistämistä aktiiviuran aikana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 152/2015 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 3.3.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Anna-Maja Henriksson r
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Anne Louhelainen ps

Valiokunnan mietintö StVM 2/2016 vp

jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Sari Raassina kok
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Sari Sarkomaa kok
varajäsen Elsi Katainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää